

IZHAJA VSAKI DAN

tudi ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj
Posamične številke se prodajajo po 3 novč., (6 stotink)
v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Ljubljani, Gorici,
Kranju, St. Petru, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolmini,
Ajdovščini, Postojni, Dornbergu, Solkanu itd.
CENE OGLASOV se računajo po vrstah (široke 73 mm, visoke
24 mm); za trgovinske in obrtne oglase po 20 stotink;
za ovrtnice, zahvale, poslanice, oglase denarnih zavodov
po 50 stot. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka na-
daljna vrsta K 2. Mali oglasi po 3 stot. beseda, najmanj pa
40 stot. — Oglase sprejema „Inseratni oddelek uprave
Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi Edinosti*.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Mesečna priloga: „SLOVENSKI TEHNIK“.

NAROČNINA ZNAŠA

za vse leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K —, na
naročbe brez dopolne naročnine, se uprava ne ozira.
Naročnina za nedeljsko izdajo „Edinosti“ stane: celoletno K 5-20, pol leta 2-60
Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana
pisma se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo.
Naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati na upravo lista.
UREDNIŠTVO: ul. Giorgio Galatti 18 (Narodni dom).
Izdajatelj in odgovorni urednik STEFAN GODINA. Lastnik
konsorcijski list „Edinost“. — Natisnila tiskarna konsorcija
lista „Edinost“ v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 18.
Poštno-hranilnični račun št. 841-652.
Telefon štov. 1157

BRZOJAVNE VESTI.

Shod nemško-avstrijske socijalne
demokracije.

DUNAJ 2. Na današnji seji shoda nem-
ško-avstrijske socijalne demokracije je govoril
dr. Adler o nalogah demokratov v parla-
mentu. Posl. Winavski je predložil resolucijo
o vprašanju stanovanj, v kateri je mej dru-
gim zahteval državni zakon o stanovanjih in
ustanovitve državnega urada za stanovanja,
in kakor pripravo vsake uspešne reforme o
stanovanjih uvedbo splošne, enake in di-
rektne volilne pravice za deželne zbore in ob-
čine. O tej resoluciji se bo glasovalo jutri.

Trgovinski promet med Avstrijo
in Ogrsko.

DUNAJ 2. Trgovinsko ministerstvo je
objavilo statistični izkaz o prometu blaga
med Avstrijo in Ogrsko v mesecu avgustu
1907. Po tem izkazu je znašal v tem mesecu
uvoz iz Ogrske 94.4 mil. K; izvoz na Ogrsko
125.7 mil. K. Za mesec od januarja do konca
avgusta 1907. je znašal uvoz iz Ogrske 671.5
mil. K; to je za 23.4 kron več, nego v isti
dobi lanskega leta; vrednost izvoza na Ogrsko
je znašala 791.8 mil. K, to je, za 43.4 mil.
kron več nego v isti dobi lanskega leta.

Nizeavstrijski deželni zbor.

DUNAJ 2. Nizeavstrijski deželni zbor je
sklenil nujno pozvati vlado, da preuredi in
popolni v svrhu prometa in gospodarskih
razmer katastrof in gruntovne knjige.

Posl. baron Ehrenfels je omenil sklep
ogrskega državnega zbora, da se pozove vlado,
naj zopet reklamira za Ogrsko ozemlje, od-
deljeno od Ogrske in pripojeno avstrijskim
kronovinam. Govornik je opozoril na to, da
niso naše meje nasproti Ogrski urejene. De-
želni odbor bi imel važno nalogo poskrbeti,
da se natanko določi meja nasproti Ogrski.
Nadalje bi bilo dobro, ako bi se naše državno-
pravno razmerje do Ogrske tako uravnilo, da
se napravi nevtralni pas med Avstrijo in
Ogrsko. Nadalje je bil vsprejet nastopni pred-
log: Nalaga se deželnemu odboru, da stopi
v dogovor s c. in kr. državnim vojnim mi-
nisterstvom, da se pri vojaštvu uvedejo gospo-
darski kurzi za kmetijske sinove in poljske de-
lavce, ki služijo pri vojakih.

Cesar lahko obolel.

DUNAJ 2. Oficijozna korespondenca
Wilhelm poroča: Ker je cesar delil minoli
ponedeljski splošne avdicije, ne bo za neko-
liko časa avdicije, ker mora radi lahke hri-
pavosti opustiti govorjenje. Cesar bo nekoliko
dni počival v Schönbrunn, a vzlic temu bo
reševal tekoče posle in vsprejemal posamične
osebe.

Kongres za urologijo.

DUNAJ 2. Danes je nadvojvoda Rainer
z nagovorom slovesno otvoril prvi kongres
nemške družbe za urologijo. Navzoči so bili
minister za notranje stvari baron Bienenroth,
predsednik akademije znanosti Suess, mnogo
tu- in inozemskih vseučilišnih profesorjev.
Kongres je pozdravil tudi podžupan Neu-
mayer.

Pasivna rezistenca.

PRAGA 2. Na Severno zapadni želez-
nici vozijo normalno vsi vlaki, toliko osebnih,
kakor brzovlakov z neznanimi zamudami, na-
sprotno zastajajo vsi tovorni vlaki, in najbrž
se bo moglo nekoliko tovornih vlakov popol-
noma ustaviti. Na progah družbe državne že-

leznice češke, Severnozpadne železnice in
Bušihradске železnice je vse mirno in se delo
vsi normalno.

DUNAJ 2. Neka lokalna korespondenca
poroča: Posamična skladišča na severozpad-
nem in državnem kolodvoru so tako prena-
polnjena, da se je moralo danes v teh skladi-
ščih ustaviti delo.

Kongres elektrarn.

PRAGA 2. Kongres zveze avstrijskih in
ogrskih elektrarn je dovršil danes zjutraj
svoje posvetovanje.

Moravski deželni zbor.

BRNO 2. Posl. Prayen je stavil nujen
predlog o stvari pasivne rezistence, v katerem
se nalaga deželnemu odboru, naj se nemu-
doma brzovlakovni oziroma telefoničnim potom
obrne na vlado radi tamkajšnje od pomoči.
Vlado oziroma železniško ministerstvo naj se
pozove, da se prične takoj pogajati s svojimi
uslužbenci, ter naj stopi v dogovor s privat-
nimi železnicami. Nujnost je bila enoglasno
vsprejeta. Členi veleposestva so pred glasov-
anjem šli iz dvorane. Na to je bil vsprejet
predlog posl. Prayena.

Nagodbena pogajanja.

BUDIMPEŠTA 1. Danes predpoludne
so se nagodbena pogajanja nadaljevala v mi-
nisterskem predsedstvu ter se je razpravljalo
o več točkah nagodbenih vprašanj. Razprave
so se od avstrijske strani udeležili ministe-
rski predsednik baron Beck, finančni minister
Koritowski, trgovinski minister dr. Fort, že-
lezniški minister dr. Derschatta, od ogrske
strani ministerski preds. dr. Wekerle, trgo-
vinski minister Košut, minister za poljedel-
stvo Daranyi, naučni minister grof Apponyi,
minister a latere grof Zichy, nadalje sekcij-
ski načelnik Sieghart, državni tajnik Popo-
vic, Szterenyi in Mezöffy in nekoliko časa
tudi strokovni referenti.

Razpravljalo se je o kvotnem vprašanju,
toda ne o visokosti kvot, nadalje o vprašanju
vrednostnih papirjev in sladkorne surtakse
ter o železniškem vprašanju. V neki postran-
ski sobi je odsek strokovnih referentov raz-
pravljaj o načrtu carinskega tarifa. Ob 1. in
pol uri je bil pri ministerskem predsedniku
obed, na katerem so bili avstrijski in ogrski
ministri ter obojestranski strokovni referenti.
Posvetovanja so se nadaljevala popoldne.

BUDIMPEŠTA 2. Na popoldanskem
posvetovanju v ogrskem ministerskem pred-
sedstvu, katerega so se razum obojestranskih
ministrov udeležili tudi državni tajniki Popo-
vic, Mezöffy in Szterenyi ter sekcijski na-
čelnik dr. Sieghart in Rössler, se je raz-
pravljalo o državnopravnih vprašanjih. Posve-
tovanja so bila ob 7. in tri četrti uri preki-
njena ter se bodo nadaljevala jutri dopoldne.
Jutri ob 11. uri predpoludne se bo vršila
konferenca obojestranskih ministrov. Ob 1. in
pol uri priredi minister za poljedelstvo Da-
ranyi obed, na kateri so povabljeni avstrijski
in ogrski ministri in obojestranski strokovni
referenti.

Požar na Parniku.

REKA 2. (Ogr. biro) Na angleškem
parniku „Marie Elsie“, ki je dospel semkaj s
tovorom premoga, je nastal požar. Gasilci so
komaj pogasili požar.

Italijanski katoliki.

RIM 2. „Osservatore Romano“ je pri-
občil noto, v kateri se dementirajo trditve
neklih listov, da se postopanje italijanskih

katolikov spremeni tako, da bodo katoliki
sodelovali pri parlamentarni akciji. Nota iz-
javlja, da ni možno v sedanjih razmerah
nikakor spremeniti postopanja katolikov v
Italiji, ker ni niti preklicana ni spremenjena
papeževa okrožnica od 11. junija 1905, ka-
tere se morajo katoliki strogo držati.

Rooseveltovi načrti.

KERKUK (Jowa) 2. Predsednik Roose-
velt je dospel danes semkaj. Potuje po sred-
njih državah z namenom, da opozori javnost
na svoj načrt, ki gre za tam, da se zboljša
plovba na reki Mississipi in da se zgradi
vodna pot med velikimi jezери in meksikan-
skim zalivom.

Gozdarska akademija na Angleškem.

LONDON 2. Vlada je v grofiji Argill
nakupila veliko zemljišče od 115.30 hektarjev,
ki je spremenil v državni gozd in ustanovi
gozdarsko akademijo.

Nemška na železnici.

LIBOURNE 2. Danes ob 7. uri zjutraj
sta v Arveyresu trčila skupaj brzovlak, pri-
sedši iz Pariza, in vlak, ki je dospel iz Bor-
deauxa. Tri osebe so ranjene, ena izmed teh
težko.

Nemški cesar in cesarica na Nizo-
zemske.

HAAG 2. Nemški cesar in cesarica na-
meravata obiskati v drugi polovici meseca no-
vembra nizozemsko kraljico Viljeldmo.

Prenos trupla velikega vojvode
Badenskega.

MAINAU 2. Danes zjutraj so odpeljali
v Karlsruhe truplo badenskega velikega voj-
vode Friderika.

Izvolški odlikovan.

BUKAREŠTA 2. Kralj Karol je podelil
ruskemu ministru za zunanje stvari Izvolškemu
veliki kordon reda romunske zvezde.

Maroko.

PARIZ 2. Glasom vesti iz Tangerja,
odputje francoski poslanik Regnault v petek
v Rabat. Sutan je pozval v Rabat tudi za-
stopnike drugih vlasti. Major Ferrian, bivši
nadzornik čet v Fezu, ki se sedaj nahaja v
Rabatu, je naprosen od sultana, da zbere v
palaci vse francoske častnike, ki so pripadali tej
maji in da nadaljuje svoje poučevanje čet.

PARIZ 3. Kakor poroča „Petit Parisien“
prejela je včeraj francoska vlada vest iz Ca-
sablance, da so sedaj vsi rodovi pripravljeni,
da se podvržejo, da nastane kmalu mir po
vseh deželi. Kakor poročajo listi iz Casablance
je general Drude prejel vest, da se hočejo
nekatera plemena protiviti Francozom ter
napasti rodove, ki so se že podvrgli. Po-
slednji so prosili generala Drudeja za
pomoč.

PARIZ 2. General Drude je v nekem
privatnem nagovoru izjavil, da je res, da je
prejel pismo, ki pravi, da nameravajo rodovi
Uled-Baviz marširati proti Casablanci in da
se nameravajo združiti vsi glavari rodov v
Karni, približno 50 km od Casablance. Gene-
ral meni pa, da je bolje, da počaka vesti
svojih poročevalcev, preden se spusti v podjetje,
ki bi ga zadrževalo 48 ur od Casablance.

Rusija.

Briganti v Lodzu.

BEROLIN 2. Brzjavljajo iz Varšave:
Tukaj je bila aretirana banda brigantov, ki
je že dlje časa vznemirjala Lodz ter povsod
terorizirala. Skupno je bilo aretiranih 150
oseb. Načelnik bande se imenuje Kramer,

odzval na njena prejšnja pisma; ali, da se
na zadnje pismo ni oglasil, tega mu ne bi
mogla odpustiti...

Toda odpustila mu je še isti dan. Kar
završalo je po vasi, da je našel Stefan v
gozdu Prednikovega s preklano črepinjo.
Zašel je blazni revež po noči med nevihto v
prepad. Zvonček se je oglasil na vasi, in
župnik je šel s sveto popotnico proti gozdu;
za njim je hitel pastir Jure in molil...

Govoril je čudno Prednikov o Mariji
Eleonori, o baronu in o hladnem dežju po-
nočnem, ki mu je hladil razbeljeno čelo,
dokler ni pristopil Stefan in mu obrisal
rosno čelo...

Anica je klečala v cerkvi. Na lahke so
se ji pregibale ustnice v molitvi: molila je
zanj. Pred cerkvijo sta pa stikali glavi Jera
in Maruša. Ko pride mimo Anica, sta jo na-
govorili: „Ali je res?“

„Res.“

„Torej je on?“

„On.“

In odšla je ter se tako ognila pikrim
besedam peklenskih jezikov. Doma pa je
ležal mrtev Prednikov Franc. Ljudje so pri-
hajali in odhajali. Sveče so gorele z rume-
nim plamenom okoli njega. Tudi lepi na-
geljni so bili, ki jih je prinesla Anica; rož
pa ni bilo...

(Konec.)

je rodem Čeh in star 30 let, po zvanju me-
hanik. Poleg svojega materinskega jezika
govori dobro ruski, poljski, nemški, italijanski
in angleški. Kramer je obiskoval bolj me-
ščanske kroge.

Roparski napad na brzovlak.

ODESA 2. Sinoči je banda 15 mož
napadla 14 kilometrov od Odesa brzovlak, ki
je odšel v Kijev. Roparji so zvezali železni-
škega čuvaja ter dali vlak znamenje, da usta-
vi. Da bi potnike prestrašili, so pričeli ro-
parji od obeh strani streljati na vlak, vsled
česar je bil en potnik težko, dva orožnika pa
lahko ranjena. V blagajni, ki so jo roparji
razstrelili z dinamitom, so našli samo listine.
Ogenj, ki je nastal v vozu za prtljago, je
uničil ta voz in polovico voza drugega razre-
da. Roparji so se odpeljali na lokomotivi ter
so prepustili vlak svoji osodi.

ODESA 2. (Petr. brz. ag.) O napadu
na brzovlak nedaleč od Odesa poročajo na-
dalje: Pet roparjev, ki so vstopili na vlak v
Odesi, so stopili z njega, čim se je ustavil na
znamenje roparjev, nahajajočih se na progi.
Trije roparji so skočili na lokomotivo, drugi
so vdrl v vozove, dočim je tretja skupina
pričela z obeh strani streljati na vlak, v ka-
terem se je nahajalo okoli 200 potnikov,
med temi mnogo žensk. Roparji so ustrelili
nad 200 krat. En orožnik in več potnikov je
na streljanje odgovorilo, pri čemer je bil oro-
žnik, ki so ga obkolili roparji z osmimi strelji
težko ranjen. Razun tega sta bili ranjeni tudi
dve ženski. Roparji so blagajno, nahajajočo
se v vozu za prtljago razstrelili z dinamitno
patrono. Voz je pričel goreti, vsled česar je
bila uničena vsa prtljaga in korespondenca.
Iz blagajne je izginilo 4900 rubljev in po-
botnice odeske podružnice državne banke za
100.000 rubljev. Strojvodja, ki so ga roparji
prisilili, da jih je na lokomotivi peljal nekoli-
ko kilometrov daleč, je stvar ovadil na bližnji
postaji. Vlak se je vrnil v Odeso, odkoder so
bili odposlani kozaki, da zasledujejo roparje.

Osem delavcev obsojenih na smrt.

PETROGRAD 2. (Petr. brz. ag.) Vojno
sodišče je obsojilo na smrt na vsehih 8 de-
lavcev iz predilnice v Narvi, ker so umorili
ravnatelja tovarne Pelzerja.

Socijalna demokracija

in naše šolsko vprašanje.

Za vsakogar, ki se zanima za politično
vrvenje, je velepučno opazovanje, kako naša
socijalna demokracija menjuje od časa do
časa svoje stališče nasproti vprašanju sloven-
ske šole v Trstu.

Bilo je časov, ko so bili izlasti tudi slo-
venski voditelji socijalne demokracije v Trstu
misojonarji najskrajneje intransigence in so
prisegli ob vsaki priliki, da oni ne poznajo
paktiranja in transigiranja na nobeno stran,
da bi raje ostali brez uspehov, nego da bi jih
pridobili potom kompromisa z drugimi stran-
kami. Prisegli so na parolo: ali vse ali nič!

Hoteli so imeti popolno zmago svojih načel...
V tistih časih je bilo tudi, ko so vodi-
telji socijalne demokracije oziroma na naše
šolsko vprašanje kategorično izjavljali: mi
smo proti vaši zahtevi, ker vaša zahtevana
šola bi bila — klerikalna. In nič ni izdajal
pametni in logični odgovor se slovenske strani,
da najprej si moramo izvojevati šolo in po-
tem se le pride na vrsto vprašanje: Kakova
naj bo ta šola! Zastonj je bil tudi neizpod-
bitni prigovor, da šola bo — pa naj jo že
da občina ali država — taka in nič drugačna
nego so druge ljudske šole, da bo taka kakor
jo zahtevajo zakoni, taka, v kakoršnje pošil-
ljajo svoje otroke — tudi socijalisti! Socia-
listi so ostajali intransigenti, nepristopni za
vsaki in tudi najveljavnejši prigovor in njihov
ceterum censeo je bil: naša načela nam ne
dovoljujejo, da bi bili za klerikalno šolo in
zato se ne moremo pridružiti vaši borbi za
slovensko šolo. To melodijo so svirali tudi
še na onem velikem manifestacijskem shodu
pri sv. Jakobu leta 1902.

Ali časi se spreminjajo in z njimi tudi
— socijalna demokracija se svojimi „načel-
nimi stališči“. Tudi socijalna demokracija je
morala doživeti na lastni koži izkustvo, da je
razvoj dogodkov in stvari čisto močnejši, nego
najtrdnjeja načela — pa bila tudi socijalno
demokratična...

Danes hodijo socijalno demokratični za-
upniki v isto našo „klerikalno“ šolo pri sv.
Jakobu informirati se o prenapolnjenju te šole
in o učnih razmerah v njej ter pošiljajo na
podlagi teh opazovanj deputacije na namest-
ništvo z zahtevo, naj država podpravi to šolo.
Ali, kakor socijalisti podkrepljajo to svoje
spremenjeno stališče, to je enostavno negi-
ranje stališča, ki so je poprej trdovratno
zavzemali nasproti vprašanju slovenske šole v
Trstu. Poprej so govorili: mi ne moremo biti

PODLISTEK.

Roža in nagelj.

(Spisal N.)

Prišla je jesen in v megli je bilo zavito
mesto. Kakor preganjan je šel naglo mlad
mož po ulicah mimo ljudi, ob katere je ne-
hote večkrat zadel. Ti so mrmraje pogledo-
vali za njim, a on se ni brigal zanje; ni jih
videl. Temno je postajalo in rumena svetloba
se je vsipala na ulico skozi okna. Dospel je
do velike palače in vstopil. Bil je Prednikov.
Pozvonil je. Sama Eleonora je bila doma.
„Česa bi radi? Očeta ni doma, pa... bolje,
da tudi pozneje več ne pridete; vedli ste se
netaktno. Z Bogom!“ On pa je stal kakor
okamenel. Tja po tleh je zagnal malomarno
nekaj pisem in odšel, brez pozdrava. Obraz
mu je bil brezizrazen. Bežal je po stopnicah
navzdol, za seboj pa je čul zvonček, zaniče-
valen posmeh. Nato so se vrata s silo
zaprla.

Tisti večer je našel med knjigami veli
nagelj, ki mu ga je dala pri odhodu Anica.
Spomnil se je domovine in — nje. Bogve,
če še priliva nageljnem na oknu in jih goji?
Za koga neki? Kar izjokal bi se! Na mizi
je stala vaza z rožami Eleonorinimi; bile so

za slovensko šolo v Trstu, ker bi bila klerikalna, in gluhbi so bili za naše odgovore, da najprej moramo imeti šolo in potem bomo govorili, kakova naj bo. Sedaj pa so oni sami uspejeli našo argumentacijo in zahtevajo v „Lavoratoru“: država, daj ti Slovincem šolo, zato da ne bo več taka in taka! Sedaj je tudi pri njih na prvem mestu zahteva: dajte Slovincem šolo in potem se le prihaja zahteva, kaka naj bo ta šola!

In sedaj vprašamo socijalno demokracijo: čemu je ob tem kulturnem vprašanju tako dolgo vstrajala v negaciji in jahala svoja „načela“ ter je čakala tako dolgo, da so jo šele neizprosni dogodki dovedli do tega, da vsprejemlje to, kar je samo ob sebi umevno, naravno in logično? Danes so v svojem glasilu za podpravljanje naše slovenske šole in to iz razloga, ker bo ista — z njihovega stališča — boljša. Nu, državna šola, ki jo sedaj dobimo — če jo dobimo — bo prav taka, kakoršnja bi bila, če bi jo bili dobili pred leti, ko so jej socijalni demokratje načeloma nasprotovali! V dejstvu torej za šolo, je obsežno pripoznanje, da je bilo njihovo prepričanje stališče zgrešeno, neutemeljeno, neložljivo in tudi skrajno krivično nasproti kulturnemu postulat tržaških Slovincem!

Da, da, časi in dogodki so tako močni, da včasih spreminjajo tudi socijalno-demokratska stališča. Ali ta konstatacija naj ne zveni kakor očitavanje, ampak povedati smo hoteli le, da tudi socijalna demokracija ne more požirati razbeljenega železa, marveč da morajo tudi v nje kuhinji včasih — kakor drugi politični siromaki — kuhati z vodo!...

Komisija za volilno reformo in narodno pomirjenje v Istri

je imela včeraj predpoludne svojo drugo sejo. Vlada je dala razna pojasnila na vprašanja, postavljena v prvi seji komisije. Predloženi so bili zaproseni izkazi davkov. Razprava je začela ob 9. uri predpoludne ter je trajala do 1. ure popoldne. Nadaljevala se bo v petek ob 11. uri predpoludne. Deželni zbor bo zaključen dne 8. ali 9. t. m.

Praška „Politik“

to znano glasilu „Staročehov“, ki je 46 let izhajalo pod tem imenom in ki je bilo last posebnega podjetja, je prešlo v last urednikov in izhaja od 1. oktobra dalje pod imenom „Union“ poprej „Politik“. Ime „Union“ so dali listu, ker je že leta 1849 izhajal v Pragi list pod tem imenom z namenom brambe interesov češkega naroda. V imenu „Union“ je označeno stremljenje lista po ujedinenju razredov in stanov. To ujedinenje naj bi imelo po intencijah lista oporo v srednjih stanovih, a naj bi segalo po harmoničnem pridruženju do najvišjih sfer, in naj bi vabeč delovalo na vzdolaj. List hoče delovati na ublaženje nasprotstev v deželi, na zblizevanje obeh narodov, ki sta nerazdružljivo spojena.

Cilj je lep, da-li je pa tudi dosegljiv, to je drugo vprašanje, pred katerim moremo biti le veliki skeptiki.

Dogodki na Ogrskem.

Konferenca madjarskih strank.

Iz Budimpešte javljajo, da bo imela stranka neodvisnosti svojo plenarno sejo že 8. oktobra, na kateri bodo člani ministerstva dajali možna pojasnila o nagodbi. Tudi ustavna in ljudska stranka bi imeli tega dne imeti svojo plenarno konferenco ter zaslišati eventualna izvestja členov kabineta.

Dogodki na Hrvatskem.

Kdo postane srbski patrijarh?

Težkoče glede imenovanja upravitelja patrijarhata prihajajo od tod, ker je večina kongresnega odbora proti vršeskem vladiki Zmejanoviču. Na drugi strani so radikalci proti imenovanju vladike Bogdanoviča, a v tem odporu jih podpirata ministra Košut in Apponyi. Radikalci žugajo z raznimi odkritji, ako bi hotel dr. Wekerle izposlovati pri kroni proti volji radikalcev vladiko Bogdanoviča.

Japonska in Združene države.

Iz Tokija poročajo: Tajnik vojnega ministerstva Združenih držav, Taft, je rekel na nekem banketu, da se je bil nad prijateljstvom Japonske in Združenih držav pojavil mal oblak, ali ta [potres] stoletja ne pretrese tega prijateljstva. Slučaj v San Francisku je rešen diplomatskim potom. Vojna med Japonsko in Združenimi državami bi bil zločin na civilizaciji, česar ne stori ni eden ni drugi. Obe vladi si prizadevata, da se izogneta vojni.

Dogodki na Ruskom.

Novi guverner odesk.

Mestni glavar generalni lajtnant Novicki je bil imenovan generalnim guvernerjem v Odesi. V svojem proglasu je generalni guverner izjavil, da ostanejo odredbe njegovih prednikov v veljavi.

Novi ruski vojni minister.

Kakor javljajo iz Moskve je generalni guverner Herseiman imenovan vojnim ministrom mesto generala Rödigerja.

Ruski cerkveni koncil.

Iz Petrograda javljajo, da je car sklical z ukazom cerkveni koncil na posvetovanje v Mosko.

Drobne politične vesti.

Državni zbor ne bo sklican, kakor javljajo z Dunaja, kakor se je prvotno mislilo 10. t. m., marveč še le zadnji teden tega meseca.

Nova stranka v Dalmaciji? Spljetski „Dan“ poroča, da se ustanovi v Dalmaciji nova stranka pod vodstvom dra. Trumbića, Drinkovića in Krstelja. Tej stranki pristopijo baje vsi nezadovoljni elementi „Hrvatske stranke“ in bivše „Stranke prava“.

Protest proti kongresu „Svobodne misli“. V Budjejevicah je bil minulo nedeljo shod češke katoliške stranke z nalogo, da protestira proti sklepom 14. mednarodnega kongresa „Svobodne misli“ v Pragi. Med drugimi je govoril tudi državni poslanec grof Sternberg.

Francoska zbornica. Iz Pariza javljajo, da namerava vlada sklicati zbornico še le na 22. t. m., tako, da se bo pred novim letom, razun nujnih interpelacij, razpravljalo samo o proračunu.

Kitajska reformira svoje vojaštvo. Iz Pekinga poročajo, da je cesar odobril načrt vojnega ministerstva za reformo vojske ter odredil, da se za leto 1912 organizira 18 armadnih zborov.

Dnevne vesti.

Naš podlistek. Z jutrajšnjim dnem začnemo prijavljati v podlistku daljšo razpravo, ki jo je v spomin stoletnice smrti najslavnejega ruskega vojskovodje 18. stoletja, Aleksandra Vasiljeviča Suvorova spisal profesor Ivan Steklara. Ta razprava bo — o tem smo uverjeni — v veliki meri zanimala naše občinstvo, ker opisuje najpomembnejše svetovne dogodke v drugi polovici rečenega stoletja, kakor: Vojna na Pruskem in Poljskem, turška vojna, Praga in Varšava, vojna na Laškem.

To je velezanimiva in poučna zgodovinska razprava, ki jo bodo čitali čitatelji z naslodo in veliko koristjo.

Kako malenkostni! Doslej smo dobivali mariborski list „Südbösterreichische Stimmen“ v zameno. Včeraj pa nam je bil naš list vrnjen s pripombo „Retour Trst, nicht angenommen“. Kje je vzrok temu herojskemu činu uredništva rečenega lista? Kakor je povsodi v navadi, dobivamo tudi mi v zameno vse polno listov, s katerimi smo v najhujšem političnem nasprotstvu, a do danes se nam še ni dogodilo kaj takega, da bi nam kateri list iz tega vzroka odrekel doposiljanje svojega lista.

Sicer pa se bomo tolažili na tem britkem udarcu kakor bomo vedeli in znali.

Naši delavci v mestni plinarni. — Pred nekoliko dni je šel drž. poslanec dr. Rybář z deputacijo z dela odpuščenih slovenskih delavcev mestne plinarne k županu dru. Sandrinelli-ju, da mu priobči, kako se postopa v tem občinskem zavodu z našimi delavci. Členi deputacije so se posebno pritoževali proti postopanju nekaterih podrejenih organov, ki iz neznanih razlogov in mnogokrat tudi brez vsacega razloga odpustajo domače delavce, in v zadnjem času izlasti take, ki pripadajo narodni delavski organizaciji. Omenili so, da je bilo ravno sedaj zopet odpustitvenih 42 delavcev, mej katerimi je tudi takih, ki delajo že več let v plinarni.

Župan je deputacijo prijazno vsprejel, zabilježil posamične pritožbe ter obljubil, da se hoče informirati o stvari.

Predvčerajšnjim pa je obvestil dra. Rybářa, da je zahteval pojasnila od inž. Sospisio in da mu je ta zagotovljal, da je bilo onih 42 delavcev odpustitvenih le radi tega, ker je končalo razkladanje premoga s parnikov. Obljubil je tudi, da se bo popolnoma nepristransko postopalo in izlasti pazilo na to, da taki delavci, ki so bili že nastavljeni v plinarni in ki so bili čez poletje odpustitveni, ne izgubijo vrstne številke. Na delavcih je sedaj, da bo inž. Sospisio tudi res možbese.

Je-li to lojalno? V svoji včerajšnji številki omenja „Il Lavoratore“ tudi shoda zaupnikov, ki se je vršil te dni v našem „Narodnem Domu“ radi istrske volilne reforme in vprašanje narodnega pomirjenja v Istri. „Lavoratore“ poroča resnici primerno, da se je sestanek izjavil za splošno in enako volilno pravico v deželni zbor istrski ter da je konstatoval odpor od strani vlade proti takemu uvedanju.

Ni pa lepo, da ni socijalistično glasilu ostalo vseskozi lojalno in iskreno v tem svojem poročilu.

„Lavoratore“, bi moral povedati tudi, da se je naš sestanek namodličneje izrekel za „najširšo demokratizacijo“ volilne reforme. Istotako zamolčuje, da so naši poslanci v komisiji stali najliberalnejše zahteve. Izlasti karakteristično pa je dejstvo, da je „Lavoratore“ še nekaj potajil, kar bi moral ravno on posebno naglasiti, če mu je res le za stvari in ne za strankarsko nasprotstvo. „Zamolčal je namreč tudi, da se je na sestanku zaupnikov razpravljalo tudi o puljskem mandatu, ki ga zahtevajo socijalisti in da so se zaupniki izrekli za ta mandat“. Mari „Il Lavoratore“ zato ni hotel povedati vse resnice, ker se je bal, da bi sodrugi utegnili zadobiti nekoliko boljše mnenje o naši narodni stranki? To potajevanje ne ovaja prevelike lojalnosti pri socijalističnem glasilu! Nekoliko dalje v neolojalnosti je šel g. Peteani — kakor se nam poroča — na socijalističnem shodu v Puli, kjer je zatrdil, da je čul, da sta se italijanska in slovenska buržoazija dogovorili proti mandatu v Puli!

Lojalnost je lepa stvar, ali ni pri vsakomur doma.

Gosp. Tersegla in moderno katoličanstvo. „Slovenec“ bje hud boj proti mo-

dernizmu v katoličanstvu in — gosp. Tersegla je dobil od „Slovenca“ triletni dopust ter je odšel študirat moderno filozofijo. Ta dva dejstva nas spominjata na neka pisma gosp. Tersegla, v katerih označa ta gospod samega sebe kakor modernega katolika in vslikla: **Bog in svoboda.**

Nova živila. Na polju industrije maščob, ki je po uvedanju rastlinske maščobe kakor ljudskega živila zadobila toli veliko gospodarsko pomembnost, se pripravljajo po uvedanju neke nove metode silne in globoko sezajoče spremembe. Po novem postopanju, ki je iznajditelji čuvajo za sedaj kakor strogo tajno, se je posrečilo po dolgih poizkusih, da se bodo iz repnega olja, palmovega semena in sličnih snovi — o katerih se je menilo doslej, da ne morejo dajati za človeka vžitnih maščob — napravljale maščobe, ki bodo popolnoma jednako vredne vsem sličnim produktom, ki prihajajo na trg. Prva posledica tej važni iznajbi bo znatno pocenjenje maščobe za hrano, ker se vsled vrsti surovine troški za izdelovanje znatno zmanjšajo. Druga pridobitev, ki jo bo zahvaliti temu novemu izdelovanju, bo izkoriščanje dalmatinske oljke, ki se je mogla doslej radi svojega trpkoga okusa konsumirati le v deželi sami. Potom novega izdelovanja bo olje, dobljeno iz dalmatinskih oljk, jednako veljavno najboljšim francoskim oljem in sposobno za konkurenco, tako, da se produkcija olja v Dalmaciji, po tej metodi približa mnogo obetajoči povzdigi. Nova iznajdba nima torej samo velike narodno-gospodarske vrednosti ampak tudi zadobi v kratkem času odlično kulturno-politično in zdravstven pomen na polju ljudskega hranjenja, ker se po tej iznajdbi širokim masam izdatno pocenijo maščobne snovi, toli potrebne za preživljanje in zdravstveno ohranjanje pojedinca.

Še nekaj o kavarnah. Prejeli smo: K notici „Vse kavarne zaprte“ bi tudi jaz rad dodal par opazk. Jaz spadam namreč med one nesrečnike, ki vsled živčne bolezni ne morejo mirno spati. Osebito ob času slabega vremena moram vstajati v raznih nočnih urah. Morda bi bilo boljše za mene, ko bi hodil k nočnemu pivčiku bolj pozno. Ker pa bi moral v tem slučaju zahajati zvečer v vsele družbe — kar bi stalo lepih novcev, ki jih meni ne preostaja, sem se naučil hoditi k pivčiku zgodaj. Kam pa naj grem, ako vstanem ob 3. — 4. uri zjutraj? Do sedaj sem hodil čitat v kavarno, kjer sem potrošil 24 stot., kar mi bo odalej nemožno!

Res je, da so kavararji sami pristali na novo odredbo, toda redarstvena oblast bi morala imeti obzirov do tujcev in do domačinov in dovoliti, naj vsaj nekatere boljše kavarne drže odprto vso noč. Proti pijancem pa naj se zavaruje tako-le: Kavararjem je zabranjeno pod globo od K 100 do 500, prodajati med 2. in 4. uro zjutraj opojne pijače.

Effekt bo ravno tak, kakoršen je s zapretjem kavarn, a boljše bo pa zato, ker ne bo silil ljudi — v zakotne!...

C. kr. ravnateljstvo državnih železnic v Trstu. C. kr. ravnateljstvo državnih železnic namerava vzdrževanje in precimentovanje tehnično in utežni na postajah oddati po-nudbenim potom za dobo 6 let.

Ponudbeni razpis je objavljen v „Osservatore Triestino“, v „Laibacher Zeitung“ in glede dalmatinskih prog v „Avvisatore Dalmato“.

Pojasnila daje c. kr. ravnateljstvo drž. žel. v Trstu, oddelek (6) za komercialno službo, via della Zonta št. 2, I. nadstr. ob delavniških predpoludne in glede dalmatinskih prog tudi c. kr. obratno vodstvo v Spljetu.

Poroke, rojstva in smrti. V minolem tednu je bilo v tržaški mestni občini: 29 porok; rodilo se je 121 otrok, to je 61 moški in 60 ženskih; od teh 29 nezakonskih; umrlo je 111 oseb, in sicer 60 moških in 51 žensk; od teh 31 izpod enega leta.

Cesarjev god. Povodom cesarjevega godu bo v petek 4. t. m. v baziliki sv. Justa ob 9. uri dopoludne pontifikalna maša s „Te-be Boga hvalimo“.

TRŽAŠKA MALA KRONIKA.

Nečloveška mati. Karolina Kobal, stanujoča v ulici del Pozzo di Crosada, je bila predvčerajšnjim popoldne aretovana, ker je bila ojavljena, da grdo, oziroma naravnost nečloveško ravna se svojim 13 letnim sinom Angeljem. Ta nečloveška mati da je minulega četrtka, to je danes teden dečka privezala k postelji in ga pustila tam privezanega do — predvčerajšnjim: torej skoraj šest dni. Predvčerajšnjim popoldne je dečka rešil slikar Fran Puntar, ki stanuje v isti hiši in ki je večkrat čul dečkovo obupno vpitje. Deček je na policiji povedal, da ga je mati večkrat grozno pretepala in trpinčila.

Na zahtevo svoje ljubice je bil aretovan 34 letni Josip C. Stanoval je skupaj z ljubico — Josipino D. — v ulici di Pozzacchera. Kar je nekega dne minolega tedna prodal za 72 kron vse pohištvo, ki je bilo last Josipine, in ta ga je dala vsled tega aretovati.

Radi praznega sode. 29 letni težak Henrik P., stanujoči v ulici del Vento, in 24 letni Marij Z., stanujoči v ulici sv. Silvestra, sta bila aretovana v ulici sv. Mučenikov (S. S. Martiri) predvčerajšnjim popoldne, ker sta na Josipovem pomolu, in to na škodo državne železnice ukradla prazen sod za olje.

Vkraden pes. Konjedec Evgen Fant, stanujoči v Kjadinu št. 98, je predvčerajšnjim

prijavil policiji, da mu je bil dne 29. m. m. zvečer mej 6. in 10. uro v neki krčmi v ulici Giulia vkrađen pes, vreden 200 kron.

Ljubljancana so v Trstu okradli. 61 trgovca g. Fran Dimnik, doma v Udmatu pri Ljubljani, je prišel pred par dnevi v Trst po opravilih. Predsinočnjim je bil šel na polič vina v neko krčmo v ulici Maiolica. Poleg njega je sedel neki človek, o katerem ve g. Dimnik le toliko, da je kočijaž, ker mu je dotičnik v pogovoru to sam povedal. No, kočijaž se je kmalu poslovil od g. Dimnika, a ko je ta malo pozneje segel v žep po novčarko, je konstatoval, da jo nima več. Novčarka, v kateri je g. Dimnik imel 6 kron drobiža, je bila šla z nepoznanim kočijažem, a g. Dimnik je to včeraj prijavil na policijo.

Slabo in nevarno prenočišče si je bil predsinočnjim izbral posestnik z Malega Lošinja Peter Kopalič, ki je bil prišel v Trst po nekih opravilih. Šel je bil spat — na Josipov pomol. Prišel je pa k njemu 23 letni Angelj Alberti in mu vzel iz žepa novčarko, v kateri je Kopalič imel 14 kron. K sreči je neki redar to videl in je Angelja — ki je policiji in sodnji dobro znan ptiček in je iz-gnan iz Avstrije — aretoval in tiral na policijo, kjer so ga vzele na zapisnik in ga djali pod ključ.

Samomor. V tramwayski postaji v ulici Giosuè Carducci blizu obokov Chiozza, je neki gospod sinoči ob 8. uri našel na klopi zvrnjenega nezvestnega človeka. Šel je takoj na zdravniško postajo, ki je tam blizu. A ker je bil zdravnik drugje, je šel v rečeno tramwaysko postajo bolniški postrežnik Sokol. Prišedi k nezvestnemu, je bolniški postrežnik takoj spoznal, da je oni človek pil strup in da je njegovo življenje v nevarnosti. Pozval je takoj izvoščeka in peljal onega nesrečnega v bolnišnico. A ko je dospel z njim v bolnišnico, je bil nesrečnej že mrtev, vsled česar je bilo truplo pokojnega takoj odpeljano v mrtvašnico pri sv. Justu. Tega nesrečnega se ni moglo nikakor identifikovati. Vse se, da je izpil precejšnjo množino karbolne kisline, ker so našli pri njem prazno stekleničico, v kateri je bil prej ta strup. Samomorilec je približno 50-leten, visoke postave, debel in plavih las, čedno oblečen, obleka mu je temne barve, klobuk temnourjav. Pri njem so našli srebrno uro, srebrno verižico, dva zastavna listka, 58 stotink bakrenega drobiža, molek, škapulir in pa žepni koledar.

Poskus samomora. 60-letni Feliks Z., stanujoči v ulici del Rivo, se je sinoči ob 6. uri v kavarni Rosa v ulici della Barriera vecchia vstrelil z revolverjem v desno stran prsi. Bil je pozvan k njemu zdravnik se zdravniške postaje, ki mu je podelil najnujnejšo pomoč in ga dal potem prenesti v mestno bolnišnico, kjer so ga zaprli v opazovalnico za umobolne, Feliks je cil precej vinjen.

Neznani tatovi. Krčmarica Ana Sbroiavacca, ki ima krčmo neke blizu ribjega trga, je prijavila včeraj predpoludne na policijo, da je predvčerajšnjim popoldne neznan tat vkradel 2 zavesi, vredni 60 kron, ki sta bili zviti skupaj in položeni na neko mizo pred vrtni krčme.

— Trdki Gelsi & Segre v ulici sv. Katarine, je neznan uzmovič predvčerajšnjim popoldne vkradel plahto, kakoršne so v rabi za pokrivanje vozov in ki je vredna 50 kron.

Loterijske številke izžrebane dne 2. t. m. 1907: Prag, 2, 17, 65, 3, 77. — Lvov 2, 28, 48, 66, 46.

Smešnica. V uredništvu nekega lista. Ko je bilo že vse končano in je manjkala le smešnica, je glavni urednik rekel enemu urednikov: „Dajte, dajte vi, gospod N., dajte vi danes kak „witz“ — a oni je brž odgovoril: „Nemogoče, ker moje viče imam jaz doma pri ženi, tu imam skoraj nebesa!“

Koledar in vreme. Danes: Kandid, mučenec: Vitomir; Petna. — Jutri: Frančišek; Te-godrac; Stanislav. — Temperatura včeraj: ob 2. uri popoldne + 25° Celz. — Vreme včeraj: oblačno, deževno.

Društvene vesti in zabave.

Odbor „Dramatičnega društva“ vabi vse igralce in igralke kakor tudi gojence dramatične šole, dame in gospode, na sestanek v petek 4. t. m. ob 8. in pol uri zvečer v gorenji restavracijski dvorani hotela Balkan.

Plesne vaje. Kdor želi obiskovati šolo za ples, naj se oglasi danes in jutri zvečer ob 7. in pol do 8. in pol ure v dvorani „Trgovskega izobraževalnega društva“, ulica S. Francesco št. 2. I. nadstr. Poučeval bo dyakrat na teden ob 8. do 11. ure zvečer profesor plesa g. I. Umek.

Sv. ivanski tamburaški zbor naznanja slavnemu občinstvu in ljubiteljem glasbe, da prirede v nedeljo 20. t. m. v dvorani „Narodnega doma“ pri Sv. Ivanu koncert s petjem, igro, tamburanjem, plesom itd. itd.

Prvo primorsko veteransko društvo za Trst in okolico nam javlja:

V nedeljo 29. septembra se je pričelo II. cesarsko streljanje na dobitke. Vzlic neugodnemu vremenu je prišlo na vojaško strelišče v Bazovici 132 strelcev, ki so oddali 810 ostrih nabojev. Največe dosežene skupne jednote so:

I. razred (tarča na dobitke z 20 krogi na 200 korakov za ude tržaškega veteranskega društva) 65:100; II. razred (tarča na dobitke s 7 krogi na 300 korakov za vse avstrijske veterance) 29:35; III. razred (tarča na dobitke s 7 krogi na 200 korakov za go-spode od 16. leta navzgor) 33:35.

V nedeljo 6. oktobra t. l. bo ob vsakem vremenu zaključek streljanja in slovesna razdelitev dobitkov.

Tržaški Sokol naznanja, da se vdeleži velike slavnosti, ki se bo vršila v Buzetu v nedeljo 13. oktobra t. l. o priliki otvoritve tamošnjega „Narodnega doma“.

Na zdar!

Odbor.

NAŠE GLEDALIŠČE.

Glede abonementa na lože in sedeže se naznanja, da velja isti za 15 zaporednih normalnih predstav, da pa bo vmes tudi nekoliko predstav izven abonementa (gotove re-prize, gostovanja, popoldanske predstave itd.), in da bo vsaki krat označeno na gledaliških lepkih, katera predstava je v abonementu in katera ne. Otvoritvena predstava v nedeljo bo že vsteta v abonement. Prijave sprejema pisarna Dramatičnega društva oziroma blagajnik g. Engelman (šola pri sv. Jakobu) do sobote opoldne.

Darovi.

Za zastavo „Čitalnice“ pri sv. Jakobu nabralo se je v soboto dne 29. t. m. o priliki na čast v vojake odhajajočemu udu in pevci Čitalnice g. Renerju v krčmi „Kons. društva“ pri sv. Jakobu kron 15.10. — Za knjižnico Čitalnice je daroval gosp. Pest 1 krono, kar je bilo v zadnjem izkazu izpuščeno po pomoti. Nadaljni darovi, toliko denarni kolikor književni, se hvaležno vsprejemajo.

Sokolsko omizje za moško podružnico sv. Cirila in Metodija kron 30. (Denar pri upravi „Edinosti“.)

Vesti iz Goriške.

Irredente ni več! Tako trdijo in zagotavljajo avstrijski in italijanski oficijozni na vsa usta. Resnica pa je, da je irredentizem sedaj v najbujnejšem cvetju, o čemer se je prepričal vsakdo, ki je bil v nedeljo navzoč v furlanskem gnezdu Montereale Cellina v videmskem okraju. Ta dan se je namreč tam odprla spominska plošča znanemu Garibaldinu in puntarju Marziano Ciotti, kateri je posebno l. 1866/7 po sedanji avstrijski Furlaniji šuntal ljudstvo. Slavnosti so se vdeležili zastopi raznih občin in mest z zastavami, društva vseh boj in ciljev, a posebno dobro je bila zastopana italijanska vlada po oficijelnih odposlancih. Vsi neštevilni govori so bili naperjeni proti Avstriji, katero se je slikalo kakor največjo sovražnico in neprijateljico zedinjene Italije: v tem so se posebno odlikovali avstrijski begunci društev „Federazione nazionale pro Italia irredenta“ in „Trento-Trieste“, obe s črtno ovitimi zastavami.

Vsem neštetim govornikom in pozdravom se je ploskalo z vso vneto in vsaka še tako neumna govoranca je zaključila z besnim kričanjem „evviva le abbandonate figlie d'Italia. Trento e Trieste“. V imenu narodne federacije za neodrešeno italijanstvo je govoril prav infamno pobegli goričan Battistig. Odposlali so razne brzojavke bratskim društvom, italijanskemu generalu Cancio, ki vedno podpira popolno združenje Italije in tudi tržaškemu županu. Zadnja brzojavka ima nastopno besedilo: „Cittadini, numerose rappresentanze convenute Montereale Cellina onoranze Marziano Scotti strenuo capitano bande 1867. auspicio sacri ideali Venezia Giulia“.

Ako vse to ni pravcata resna irredentarska propaganda, potem pa res ne vemo več, kaj se more sploh smatrati kakor irredentovsko gibanje!

Vesti iz Istre.

Poziv „Slovenca“. Prejeli smo iz dolinske županije:

Ljubljanski „Slovenec“ naj nam blagovoli naznaniti — ako je v njem kaj značaja in resnicoljubja — kje, v kateri vasi ricmanjske okolice je gospod Jošt ravnatelj „Zadružne zveze“ v Celju, na ustanovitvi posojilnice rekel: „Le črnih ne, le duhovnikov ne v odbor!!! To nesramno laž je namreč „Slovenec“ prinesel med štajerskimi vestmi v št. 220 od dne 24. septembra t. l. Pozivljamo torej „Slovenca“: ven z imenom dotičnega kraja in dotične posojilnice! Ako ne, bomo morali to postopanje označiti tako, kakor za služboje.

Nova ladija za preiskovanje morja. Včeraj popoldne so v Kopru spustili v morje novo avstrijsko ladijo, ki bo služila za preiskovanje morja.

† **Jovan Maričević.** V torek zvečer je umrl v Peroju v 68. letu starosti tamošnji pravoslavni župnik in protopr ezviter g. Jovan Maričević.

Vesti iz Kranjske.

Umrl je v ljubljanski deželni bolnišnici g. Josip Pavšek, uradnik banke „Slavije“ in

nekadaj sloveč tenorist. Nastopal je tudi v velikim uspehom v slovenskih operah.

Začasna gimnazijska voditeljja. Z Dunaja poročajo, da postane začasni voditelj slovenske gimnazije v Ljubljani dr. Svetina nemške pa Pucsko.

— **Komisijiski ogled šentjakobske cerkve v Ljubljani** je na magistratovo zahtevo glede na stavbene nedostatke zvonika odredila deželna vlada. Komisijonelni ogled se vrši danes.

Gospodarstvo.

Slovenske zadružne zveze.

Kmetijsko zadružništvo, ki se opira na zadružni zakon od 9. aprila 1873, se razširja na Slovenskem neprenehoma zelo živahno. Pred 30 leti je bil zadružni zakon star tudi že 4 leta, vendar je bilo takrat komaj poedinih zadrug toliko, kolikor je danes zadružnih zvez, t. j. velikih zadrug, ki sprejemajo za svoje člene posamične zadrug, osobito posojilnice. Te dni se je namreč osnovala v Ljubljani zopet nova zadružna zveza, ki je vsprejela v svoja pravila firmo „Zveza slovenskih zadrug“, reg. zadruga z omejeno zavezo. Predsednik tej novi zadružni zvezi je slovenski domoljubni prvak g. Jos. Lenarčič iz Vrhnike, veleposestnik v Krškem in predsednik kranjske trgovske zbornice itd.; podpredsednik je ljubljanski veletržec g. Knez, ki je predsednik „Kmetijske posojilnice ljubljanske okolice“, dočim je prvoimenovani predsednik „Kmetijske posojilnice“ na Vrhniki. Nova zveza ima v odboru še tri vrle rodoljube, namreč g. Bayr-a, ki je pisarniški ravnatelj in odbornik prvoimenovane posojilnice, dr. Windischerja, pristava trgovske zbornice, in dr. Žerjava, odvetniškega kandidata.

Pravila nove zveze imajo isti smoter, kakor vse druge zveze, namreč ta, da bo v smislu zakona z dne 10. junija 1903 nadzorovala svoje člene in med njimi vzdrževala kupčijske posle in menda tudi poslovno zvezo, oz. denarno sporavnico.

Dosedaj so bile v Slovincih še sledeče zadružne zveze: 1. „Zadružna Zveza v Celju“, 2. „Zadružna Zveza“ v Ljubljani, 3. „Goriška Zveza gospodarskih zadrug“, (ki vse že delujejo in imajo revizijsko pravico), 4. „Tržaška zadružna zveza“, 5. „Istrska zadružna zveza“ v Puli in 6. „Dalmatinski Sadružni Savez“ v Splitu.

Vse te zveze so slovenske, oz. hrvatske in je torej pravilno, če so se slovenske zadrug pridružile h katerikoli. Manj pravilno je, da so se nekatere zadrug, osobito na Sp. Štajarskem, ki imajo večinoma slovenski poslovni jezik, pridružile „Štajarski nemški deželni zvezi“ v Gradcu, ki ima nemški poslovni jezik in zamore sploh tudi po zakonu združevati okrog sebe le nemške zadrug. Čisto nepravilno je, da so se pridružile nekatere koroške slovenske posojilnice celovski nemški centralni blagajni, ki ima nemški uradni jezik. Pridruženje k takim zvezam je tudi na Koroškem, kakor na Štajarskem zoper zakon od 10. junija 1903.

Da govorimo danes o zadružnih zvezah na Slovenskem, je temu povod dala nova „Zveza slovenskih zadrug“ v Ljubljani. Mi namreč ne odobrujemo popolnoma, da se je ustanovila ta zveza, ker se to ni zgodilo iz potrebe gospodarskega napredka, ampak vsaj nekoliko iz političnih nagibov. Ko se je pred leti začela snovati od strani katoliško narodne stranke zadružna gospodarska organizacija na Kranjskem, so bili temu tudi povod strankarsko-politični nagibi. Tega nismo odobraval takrat, in da se je sedaj napredna stranka kranjska začela gibati enako, ima tudi svoj strankarsko politični motiv, ki ga ne odobrujemo. Katoliška narodna stranka se je bila s svojo zadružno organizacijo okrepčala precej; zato se nadeja tudi napredna stranka, da se bo tudi ona okrepčala s tem gospodarsko-zadružnim snovanjem. Kakor pa je ustanovila katoliška narodna stranka poleg veliko dobrih zavodov tudi mnogo slabih posojilnic in še slabjših konsumnih in kmetijskih zadrug, tako se je bati, da stori tudi druga stranka marsikaj slabega, če jo bodo pri njenem snovanju vodile strankarsko-politične koristi. Kakor pa nismo mogli prepričati pred 10 leti, da ne bi osnovala katoliško-narodna stranka toliko nesmiselnih zadrug, tako tudi ne moremo zabraniti dandanes, da se ne bi lotili pristaši napredne stranke snovanja organizacije, ki dela konkurenco v prvi vrsti zadružni zvezi v Ljubljani, v drugi vrsti pa Zadružni Zvezi v Celju, ki pa je v političnem oziru nepristranska in ki ima za slovensko zadružno gospodarstvo in za slovensko edinost največ zaslug. Stojimo pa pred dejstvom, da „Zveza slovenskih zadrug“ v Ljubljani, že deluje in mi se moramo ravnati po tem, kakor pravi nemški pregovor: „Zum bösen Spiel gute Miene machen“.

Nova ljubljanska zadružna zveza pa nam daje vendar ugodno priliko, da nasvetujemo to, kar smo svetovali že vsem zadrugam in vsem zadružnim zvezam na Slovenskem. Nova zveza in vse druge zveze naj bodo toliko pravične, da pripoznajo celjski Zadružni Zvezi prvenstvo. Kaj hočemo s tem reči? Ne mislimo tukaj na kakšno platonično ljubezen od strani drugih zvez; mi imamo v misli praktično naklonjenost, katere naj bi bila deležna celjska zveza od strani drugih zvez. Vse jugoslovanske zadružne zveze morajo kakor take biti nadzorovane v smislu zakona od 10.6. 1903. Izbrati jim je, da se dajo nadzorovati od strani svojega trgovskega sodišča, ali od kake, v to opravičene zveze. To pravico imajo pa tudi slovenske zveze, med katerimi je pa celjska najstarejša in najzaslužnejša; radi tega naj bi se vse slovenske zveze pridružile v svrhu revizije celjski zvezi. V tem oziru apeliramo danes osobito na novo zvezo, ki naj pokaže s pristopom, da očitno priznava domoljubje in prvenstvo celjske zveze, ki naj ima v tej stvari prvo avtoriteto. Obenem bo svedočila ta korak tudi, da nova zveza ne namerava delati konkurence Celjanom, ki je ne zaslužijo niti od strani ljubljanske Zadružne Zveze, niti od ravnokar

Objava.

Podpisani naznanjam slavnemu občinstvu, da sem prevzel

mesnico

:: ex Consorzio Popolare ::

Goldonijev trg št. 8

ter da bom sekel vole in teleta I. vrste, kakor tudi perutnino iz prvih štajerskih in ogrskih perutnišnic. — Priporočam se občinstvu ter bilježim udani

LJUDEVIT KUŠTAN.

Delavci!

Pristopite k narodni delavski organizaciji!

UMETNI ZOBJE

Ptombiranje zobov.

Izdiranje zobov brez

= vsake bolečine

v zobarskem kabinetu

Dr. J. Čermák in G. Juscher

TRST

ulica della Caserma št. 18, II. nadst.

Tovarna pohištva

Aleksand. Levi Minzi

ulica della Zesa št. 46

ZALOGA:

Piazza Rosario št. 1

Katalogi načrti in proračuni

NA ZAHTEVO.

Mnenje gospoda profesorja dr. M. FISCHEL

docenta ginekologije na nemškem vseučilišču v Pragi.

Gospod J. SERRAVALLO

TRST

Z veseljem Vam javljam, da rabim zelo pogostoma in z najboljim uspehom Vaš preparat **Železnato Kina-vino Serravallo** (Vino di China Ferruginoso Serravallo).

PRAGA, 24. septembra 1906.

Dr. FISCHEL.

Barve, olja, lak, bagrene barve itd. itd. Specijaliteta barv za postekljenje.

Raffaello Spazzali

Trst, ulica Riva Pescatori št. 20, Trst

TELEFON 19-39.

Tržiška tovarna za olja, mazilo za vozove, kemiški proizvodi

Kollar & Breitner

Tovarne: Katram, Asfalt, Karton za pokrivanje, lesni Cement, Karbolinej, Naftalina „GROSSOL“ itd. itd.

Grossol

za sedaj priznano kakor najbolje in najtrajnejše mazilo, ki ohranja nove in stare plasti na asfaličnih kartonih, akrilnih ploščah in vsakovrstnem lamarinu.

Asfaltirani kartoni, izolatorni kartoni, lesni cement, karbolinej, karbolna kislina, asfalti in drugi proizvodi iz asfalta in katrama, opolska olja, mast za stroje, mast za vozove, priznane in najboljše znamke (registrirane) mast za vagoni, mast-vaselina za kože, mast za orožje, volčilo za čevlje itd.

Tovarna in pisarna v TRŽIČU (Montefalcone) pri Trstu.

SLOVENCI NE ZAMUDITE OBISKATI

Pariško prodajalnico obuvala :: :: ::

(Calzoleria Parigina)

Trst ul. S. Antonio št. 4 (hiša Terni)

HOTEL BALKAN78 sob, elektr. razsvetljava, kfr, kopeli
Cene zmerno. Pačaj & Paj**HOTEL BALKAN**

ustanovljene Zveze slov. zadrug. Če se Slovenci pobotamo na gospodarskem polju, potem imamo nado, da se približamo enkrat še na političnem polju.

J. Lapajne.

Pripomba uredništva. Na prošnjo od odlične strani ponatiskujemo ta članek iz »Zadruga«. Odgovornost prepuščamo gosp. avtorju.

Mestna hranilnica v Kamniku. V mesecu septembru 1907 je 159 strank vložilo K 51.458'33 — 105 strank vzdignilo 34.648'78 — 7 strankam izplačalo se je hipt. posojil 8240. Stanje hipoteknih posojil K 1.264.953'52 — stanje hranilnih vlog K 1.592.197'59 — denarni promet K 142.273'09.

Razne vesti.

Dolžina železnic. Koncem leta 1905 je bilo po vsem svetu 905.595 kilometrov železnic ali za 20.156 km več nego leta 1904.

Bolgarsko vseučiliščno vprašanje. Kakor javljajo iz Sofije, ni vprašanje bolgarskega vseučilišča še rešeno. Bolgarski dijaki se nečesto vpisati na domače vseučilišče, marveč idejo izven dežele. Na zagrebškem vseučilišču se jih je upisalo 250, na belgijskem še več. Bolgarski naučni minister Apostolov je skušal rešiti vprašanje na način, da je hotel pozvati inozemske profesorje. Toda pogajanja niso uspela in kriza bo trajala nadalje. Najverjetneje je, da bo končno morala vendar le vlada popustiti ter se na novo pogoditi z bivšimi vseučilišnimi profesorji, na ta način bi najprej prišlo do miru.

Zeppelinov neuspeh. V Konstancu se je hotel v soboto grof Zeppelin zopet dvigniti s svojim zrakoplovom v zrak, a vijak ni hotel funkcionirati in se je spustil na vodo. Tedaj ga je moral parnik zavleči z njegovo šrambo.

Blago v morju. V novejšem času ustanovili so se sindikati, da dvignejo blago, potopljeno v morju. Točno se zna za mesta, kjer so se ladje potopile, ker se pa nahajajo v njih velike vrednosti, za to si sedaj prizadevajo, da to blago spravijo na dan. Da bi se pokrili stroški za te mnogokrat brezuspešne pokuse, ustanovila so se društva, ki izdajajo obveznice. Tako je bil nedavno ustanovljen sindikat, ki razpolaga z ustanovno glavnico v znesku 2.400.000 kron. Ta sindikat hoče dvigniti iz morja ladje turške eskadre, ki so jih dne 20. oktobra 1827 v pomorski bitki pri Navarinu potopile flote angleška, francoska in ruska. Po izvestih admiralov sir Edvarda Kodringtona, ki je poveljeval tej zavezni floti, se je potopilo 55 turških ladij s 1709 topov. Razum tega je bila na turški admiralovski ladji vojna blagajna — v kateri je bilo 17 milijonov kron. Grška vlada je dala temu sindikatu koncesijo, da dvigne to blago s pogojem, da jej pripada 35 odstotkov zlata in srebra, ki se ga dvigne, a 10 odstotkov od svote, ki se dobi od prodaje dvignjenih topov.

Nezgodna vladika Zmejanovića. Iz Srem. Karlovcev poročajo: Vršeški vladika Zmejanović odpeljal se je v nedeljo popoldne s sekcijskim svetnikom Nikolajevićem v kočiji na sprehod. Na povratku so se splašali konji in kočija se je prevrnila. Vladika Zmejanović ranil se je na glavi, sekcijski svetnik pa na obrazu. Oba sta se peš vrnila v samostan, kjer so jim podelili zdravniško pomoč.

Madjarske demonstracije v New-Yorku. »New-York-Herald« poroča, da so te dni priredili Madjari v new-yorkškem gledališču demonstracijo povodom Košutove himne. V tem gledališču peva namreč madjarska pevka Rethy. Med činom je zapela Košutovo himno, radi česar so jej navzoči Madjari priredili viharo ovacijo. Avstro-ogrski konzul v New-Yorku, ki je bil tudi v gledališču, se je čutil vsled tega razžaljenim in se je hotel oddaljiti. Nato so pričeli Madjari psovati in žvižgati, tako da je moral gledališčni ravnatelj zažugati, da ukaže za preeti gledališče.

Pristanišče v Baru. Pristaniščna dela v Baru, ki so bila minolo spomlad radi diferenc med podjetnikom Seyricom in tozadevnim italijanskim konsorcijem za več nego tri mesece ustavljena, so, kolikor poročajo iz Cetinje, dospela v toliko, da je dovršen valolom, dolg 135 metrov, vsa dolžina bo pa znašala 300 metrov. V novejšem času so nastale nove težave radi plačil, tako, da se je bati, da bodo morali zopet ustaviti delo. Dela na železniški progi Bar-Virbazar napredujejo tudi počasi.

Korist in važnost petroleja. Človek ne bi slutil, kako je mogla tako neznatna stvar, kakor je kameno olje ali petrolej, provzročiti na svetu toliki promet. Po petroleju so postali Severo-Amerikanci bogati in napredni. Obogatili s petrolejem pričeli so vojno za osvobojenje sužnjev. Silni izvirki kamenenega olja zgradili so v Ameriki nova velika mesta in v njih velikanski promet. Za lažje izvažanje in prodajanje olja zgrajene so bile neštete železnice, prekopi in brzojavi. Na tisoče ladij prevaža iz Amerike v Evropo samo petrolej. V stotinah tvornic čisti se olje, kjer si služi kruh na tisoče ljudi. Milijoni ljudi imajo svetlobo po ceni. Petrolej se odpošilja iz Amerike v Evropo v enakih modrih sodčkih, ki drže po 2 in pol centa olja. Leta 1874 izvozilo se iz Amerike 900 mi-

lijonov litrov, a danes je to število naraslo na 2000 milijonov litrov. Severna Amerika ima nad 7000 studentov, iz katerih se dobiva olje. Najvažnejša skladišča petroleja v Evropi so London, Hamburg, Trst. Po vrednosti zavzemlje petrolej v svetovni trgovini četrto mesto; pred njim so bombaž, riž in tobak.

Vozni listek na solnce. Neki Američan je izračunal, da bi vojni listek od zemlje na solnce, po ameriških železničnih tarifih, veljal okoli 4 milijone kron. Postava, ki zabranjuje, rabiti vojni listek zaporedoma za dve osebi, bi se seveda morala spremeniti, da bi bil listek veljaven od rodu do rodu, kajti za to potovanje bi bilo treba 300 let, če bi vlak vozil s hitrostjo 1 kilometra v sekundi, saj je solnce od zemlje oddaljeno povprečno 150.000.000 kilometrov.

Pisateljice. Po vseh deželah narašča število pisateljic. Na Francoskem je danes že 20% pisateljic, dočim jih je pred 20 leti bilo šele 4%. Danes živi na Francoskem 50.000 moških in 5000 ženskih pisateljev. Na Angleskem in v Ameriki, kjer se ženske rade bavijo z idealnim in lahkim poslom, je vsa literatura romanov v ženskih rokah.

MALI OGLASI.

Mali oglasi računajo se po 3 stot. besedo; maszotiskane besede se računajo enkrat več. Najmanjša pristojbina 40 stotink. Plača se takoj.

Prodaja se starbeno zemljišče, glavna cesta Greta. Naslov pove »Inseratni oddelek Edinosti«.

Stanovanje in hrano išče mlad gospod v bližini ulice Caserma ali Corso. Naslov pove »Inseratni oddelek Edinosti«.

Išče se gospodično zmožno slovenskega, hrvaškega, italijanskega in ako mogoče tudi nemškega jezika za bančni urad. Naslov pove »Inseratni oddelek Edinosti«.

Išče se postrežnica za otroški vrtec družbe sv. Cirila in Metodija v Rojannu. Pomoč do 15. t. m. na odbor podružnice družbe sv. Cirila in Metodija na Greti.

Deček, 15-16 let star, za pol težaka se takoj sprejme. Delo lahko. Kje pove »Edinosti«.

Majcen Miloš Trst, ulica Ferriera št. 30. Priporoča slav. občinstvu svojo mizarako delavnico.

V najem se odda lepo stanovanje s primernimi prostori. Natančneje se poizve pri sv. Ivanu št. 118, Breg.

Prodaja se okvirje za vrata vsake velikosti, vrata in parkete. Trst, ulica Sette Fontane št. 29.

Potrebuje se pomočnikov izučeni pri elektriki, tudi znanjem slovenskega jezika. Naslov pove »Inseratni oddelek Edinosti«.

Posode za vino nove prodaje — Franc Budan v Trstu, ulica Paduina št. 21.

Prodajalnica rokovic in kravaf
f. Hubmann
Trst — CORSO št. 19 — Trst
Ustanovljena 1865.

Rokovice glave I. vrste, 2 gumba od gld. 1 naprej
Rokovice glave visoke od gld. 2 naprej
Rokovice Dante, ki se dajo prati, 3 gumbi, gl. 1-30
Rokovice z imita-kože, 3 in več gumbov.
Rokovice glave z dvojnimi šivom za dame in dečke
Rokovice glave z dvojnimi šivom za gospode in dečke
Rokovice od volne na izbero
Rokovice za kočijaže, bolgar z dvojnimi šivom gld. 2.

Velika izbira kravaf zadnje novosti.
Izdelovanje in popraviljanje rokovic v 24. urah.
Prah za gos. e. tvrdke KIELHAUSER v Gradcu, grška Ciprija po 10 nov. zavitek; milo COCOS.

Prvi valjčni mlin Josefa Krausa sinovi

Delniška družba v Osjeku.

Glavno zastopstvo

za Trst, okolico, Istro, Goriško in Dalmacijo

Friderik Schwarz, Trst

ulica Valdirivo št. 3

TELEFON 945

Sobni slikar in lakirar GIORGIO PRIFTI, Trstulica San Michele št. 5
Slika sobe v vsakojakem umetniškem slogu, izvršuje tapetirarska dela s papirjem, prevzema dela novih zgradb. CENE ZMERNE**Mirodilnica Gius. Macorin, Trst**

Piazza Carlo Goldoni 6

Zaloga barv, povlakov, oljev, čopičev.
Specijaliteta parfimerije. Prah za skisano vino.**ZALOGA POHIŠTVA TOVARN****MIZARSKE ZADRUGE**
v GORICI-SOLKAN
TRST VIA DEI RETTORII (ROSARIO)
PALAČA MARENZI
PODRUŽNICE: SPLJET, REKA
TELEFON 1631**Patent Eternitov Škrilj Hatschek Asbestov Cementni Škrilj**

je najboljši material za pokritje hišnih streh, dvorcev in tovarn. Pošiljajo se povsod lastni delavei, da potrebno delo točno dovršijo. Pripravn material za zavarovanje zida proti mokroti. ZALOGE V VSEH GLAVNIH MESTIH.

Vprašajte vzorce in kataloge v

Portlandcementnih tvornic Dovje (Lengenfeld) Trst, Scala Belvedere št. 1, Telefon 1057

Za vsakovrstne naročbe mineralnih vod, obrnite se na centralno zalogo vseh naravnih mineralnih vod
Angelo Devetak -- Trst
ulica Acquedotto 22. — Tel. 1484

DROGERIJA Josip Zigon

Filijalka na Proseku št. 140

Izbor drog, barv, čopičev, pekarskih parafumov, fin. mlio. — Zaloga mineralne vode, voska za parkete, na mrazlo pripravljene sirupe, tamarinde, malineveca itd. itd.

BOGOMIL PINO

bivši urar v Sežani

ima svojo novo

prodajalnico ur

ulica Vincenzo Bellini št. 13
nasproti cerkve sv. Antona novega

Prodaja vsakovrstne ure in popravlja iste po zmernih cenah in z jamstvom.

SLIKAR - DEKORATER**Giuseppe de Franceschi**

Trst, ulica Boschetto št. 6

izvršuje vsakojako slikanje sob v različnem modernem skladu
Tapetiranje s papirjem.
DELO DOVRŠNO. CENE ZMERNE.

Odlikovana tovarna glasovirjev**E. Warbinek**Trst, Piazza Carlo Goldoni 12
(vogel Corso - Via Nuova)

Specijaliteta pianinov, glasovirjev svetovnih tvrdk Steinway in Jons v New-Yorku, Schweighofer itd.
Elekt. pianini, orkestroni, harmoniji
Izposoje. — Menjuje. — Daje na obroke.
Popravlja. — Akordira po zmernih cenah.

F. Pertot urar

Trst, ulica Poste Nuove 9

Žepne ure najboljših tovarn.

Najnovejša stenske ure. Izbor ur za birmo darila. Popravlja po zelo nizkih cenah.

ANTON SKERL

mekanik, zaprisekeni zvezence.

Trst - Carlo Goldenijev trg II. - Trst

Zastopnik tovarne koles in motokoles »Puch«

Napeljava in zaloga električnih zvončkov, ljad in prodaja gramofonov, zono fonov in fonografov. Zaloga priprav za točiti pivo. Lastna mehanična delavnica za popraviljanje šivalnih strojev, koles motokoles itd.

Velika zaloga pripadkov po tovarniških cenah.
TELEFON št. 1734.

Naznanjam slavnemu občinstvu, da sem prevzel na novo preurejeno

pekarno

ulica Sette Fontane št. 1

v kateri se dobi

svež kruh 3-krat na dan

sladčice in razna vina v buteljkah.

Sprejme se domači kruh v pecivo.

Za obilen obisk se priporoča

ANTON PAHOR.